Reactienota d.d. 31 maart 2021 (versie definitief)

Gemeente Duiven

Reactienota Koersdocument Omgevingsvisie gemeente Duiven

Het Koersdocument is het document dat de opmaat is tot de concept-Omgevingsvisie. De notitie is op verschillende manieren onder de aandacht gebracht en dit heeft geleid tot waardevolle inbreng. Hieronder volgt per consultatie (delen A en B) een overzicht van de reacties dit zijn binnengekomen, wat de beoordeling daarvan is en of dit tot aanpassing van de concept-Omgevingsvisie voor Duiven heeft geleid.

- Deel A Consultatie professionele partners
- Deel B Maatschappelijk consultatie
- Deel C Bijlagen
    - Reacties
    - Verslag Maatschappelijke consultatie
    - Lijst externe partners en genodigden voor consultatie

Deel A Consultatie professionele partijen

Aan de gebruikelijke partners (o.a. Provincie Gelderland, omliggende gemeenten en het Waterschap Rijn en IJssel, zie bijlage C voor de totale lijst) is medio oktober 2020 per email om een reactie gevraagd. Zij hebben tot 13 november 2020 de mogelijkheid gehad om te reageren. De reactie van de ODRA is later binnengekomen en is wel meegenomen in deze reactienota.

Er zijn reacties ontvangen van de volgende partners. Onder elke reactie is de overweging van de gemeente terug te vinden, en welke hebben geleid tot aanpassing in de concept-Omgevingsvisie. De volledige reacties zijn terug te vinden in bijlage C.

A. Gemeente Lingewaard (10 november 2020)

Reactie:
De gemeente heeft met interesse kennis genomen van de inhoud en heeft inhoudelijk geen opmerkingen en geeft een compliment voor het stuk.

Aanpassing:
Geen.

B. Provincie Gelderland (10 november per mail; 17 november 2020 per brief)

Reactie:
Inhoudelijk vindt de provincie dat het document al een helder beeld geeft van de ambities voor de fysieke leefomgeving in de gemeente. Ze geeft een aantal onderwerpen ter overweging om deze nader uit te werken: het gaat daarbij om “Samenwerking en Uitvoering” en “Provinciaal belang”.

Overweging:
“Samenwerking en Uitvoering”
Dank voor uw reactie. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie zal participatie plaatsvinden in drie fases. Wij zijn gestart met een GebiedsGespreksAgenda wat heeft geleid tot de startnotitie/koersdocument. Daarna zijn wij de 2de fase ingegaan wat uiteindelijk heeft geleid tot deze reactienota. In beide fases is inbreng geleverd vanuit zowel de raad, samenleving als professionele partijen. Uw opmerkingen met betrekking tot de samenwerking en uitvoering hebben we ter harte genomen en zullen we meenemen bij de verdere uitwerking van de kerninstrumenten en nog op te stellen participatieverordening.

“Provinciaal belang”
De gemeente Duiven is vanzelfsprekend bekend met het gegeven dat in de zoekgebieden zon/wind provinciale belangen in het geding zijn die mogelijk beperkingen opleveren t.a.v. de realiseerbaarheid. Dat zal op projectniveau specifieker aan de orde komen, waarbij afstemming met de provincie wordt gezocht.

Aanpassing:
De overwegingen hebben niet tot aanpassing ten aanzien van de concept-Omgevingsvisie geleid.

C. Waterschap Rijn en IJssel (12 november 2020)

Reactie:

Het waterschap heeft het document met plezier gelezen, waarin aandacht is voor water en klimaatadaptie, en waarin de samenwerking tussen de gemeente en Waterschap Rijn en IJssel wordt bevestigd. Ook is terug te lezen dat gebruik is gemaakt van eerdere input van het waterschap. Het waterschap heeft nog een paar opmerkingen en/of vragen:

- *Pagina 25: woningbouw/bedrijventerrein*
  Er wordt gelukkig gesproken over "robuuste inrichting van bestaand en nieuw stedelijk gebied (wonen en bedrijven)". Voor het waterschap is het belangrijk om inzicht te hebben (of mee te denken over) de locaties waar nieuwe woningbouw en/of bedrijventerreinen komen. Wellicht kunnen keuzen voor locaties bepaald worden vanuit aandachtspunten vanuit watersysteem.
- *Pagina 42: landelijk ontwikkelingencirculariteit*
  Daar missen we eigenlijk de grondstoffen transitie/ circulariteit. Binnen de gemeente grenzen van Duiven staat de Rioolwaterzuivering Nieuwgraaf. Ook het afvalwater en andere processen die hier spelen zijn interessant in het kader van Circulair denken. Wellicht is dit bewust niet genoemd omdat het meer op het bordje van Waterschap Rijn en IJssel ligt?
- *Pagina 55: duurzaamheid*
  Duurzaamheid altijd meenemen in ontwikkelingen (RO en R&B gerelateerd). Duurzaam inrichten van woonomgeving en openbare ruimte wordt als doel genoemd voor na 2030. Als waterschap denken wij dat dit toch eigenlijk al een doel moet zijn wat we nu nastreven. Bij elke nieuwe ontwikkeling moet de ambitie zijn om niet alleen gebouwen, maar gehele woonomgeving duurzaam (in ieder geval wat betreft klimaat) in te richten en mee te nemen.
- *PAGINA 69: water algemeen*
  In de opsomming worden ambities voor water opgenoemd. Gaan deze nog verder toegelicht of uitgewerkt worden?
- *Pagina 81: omgevingswaarden*
  WRIJ ziet graag volgende omgevingswaarde opgenomen in de visie– hittestress en wateroverlast. We zijn benieuwd/ nieuwsgierig naar de nadere uitwerking van deze omgevingswaarden. Worden waarden als risico van wateroverlast en hitte ook meegenomen en vastgesteld? En gaan die in een programma landen?
- *Watererfgoed.*
  In beide documenten wordt regelmatig een link gelegd naar cultuurhistorie in relatie tot water. Als Waterschap Rijn en IJssel hebben we op de website verschillende objecten benoemd die we als watererfgoed hebben bestempeld. Watererfgoed Kennen jullie deze website? https://www.wrij.nl/thema/kennis-informatie/watererfgoed-0/
- *Kaarten: algemeen*
  In de kaarten staan begrippen die in de tekst niet terugkomen. Met name in de kaart: Visiekaart waarden erfgoed, landschap en cultuur staan veel ambities die niet in de tekst worden toegelicht, zoals: groenblauw raamwerk, klimaatdijk, biodiverse weteringen, aaneengesloten groengebieden kern. Wat is de status van deze kaartonderdelen, wat is de visie en ambitie hierop?

Overweging:

- *Pagina 25: woningbouw/bedrijventerrein*
  De mogelijke locaties met betrekking tot woningbouw en bedrijventerreinen zijn aangegeven in de kaarten. Deze zijn openbaar dus een lijst met locaties kan worden gedeeld met het waterschap. Dat geldt ook voor de bedrijventerreinen.

- *Pagina 42: landelijk ontwikkelingencirculariteit*
  Er zullen nog vele vertaalslagen nodig zijn om de algemene visie van duurzaamheid/circulariteit naar uitvoering te tillen. De gemaakte opmerkingen zullen worden meegenomen in deze verder uitwerkingen.
- *Pagina 55: duurzaamheid*
  Duurzaamheid is leidend in de voorliggende visie. Ook voor 2030. Dat spreekt voor zich. Wij zullen de tekst hierop nalopen en aanpassen daar waar nodig is.
- *Pagina 69: water algemeen*
  De tekst dekt de lading. Deze wordt nu nog niet uitgewerkt dan wel toegelicht. Dat komt in een later stadium en zal verder worden uitgewerkt in de programma's.
- *Pagina 81: omgevingswaarden*
  Hittestress en wateroverlast maken integraal onderdeel uit van het thema 'Klaar voor de toekomst', onderdeel klimaatadaptatie. In het lopende samenwerkingsproject met Duiven-Westervoort-Zevenaar en het Waterschap wordt daar invulling aan gegeven. Graag de tekst hierop nalopen.
- *Watererfgoed*
  Ja, de gemeente is bekend met de website en met het watererfgoed in beide gemeenten. Naar aanleiding van uw reactie wordt de basiskaart Cultuurhistorie aangevuld met dit Watererfgoed.
- *Kaarten: algemeen*
  De visiekaarten zijn mede gebaseerd op bestaand beleid van het LOP, het Landschapsontwikkelingsplan. De Omgevingsvisie bouwt hier dus verder op zonder alle details nogmaals expliciet in de teksten over te nemen.

Aanpassing:
- *Pagina 25: woningbouw/bedrijventerrein*
  Niet van toepassing. De gemeente wijst u op de mogelijke locaties op de kaarten.
- *Pagina 42: landelijk ontwikkelingencirculariteit*
  Geen. De gemeente neemt het wel mee in de beleidsuitwerking
- *Pagina 55: duurzaamheid*
  De tekst wordt nagelopen en waar nodig aangepast.
- *Pagina 69: water algemeen*
  Geen. De gemeente zal dit verder uitwerken in de programma's
- *Pagina 81: omgevingswaarden*
  De tekst wordt nagelopen en waar nodig aangepast.
- *Watererfgoed.*
  Het gaat hier om de monumenten van het Waterschap en die kunnen op de kaart gelijk gesteld worden met de rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Dit wordt aangevuld op de basiskaart Cultuurhistorie.
- *Kaarten: algemeen*
  Geen

D. Veiligheid – en Gezondheidsregio Gelderland Midden (12 november per mail; 13 november 2020 per brief)

Reactie:
In het Koersdocument zijn ambities en doelen verankerd voor het beschermen en waar mogelijk bevorderen van een aantrekkelijke, gezonde en veilige leefomgeving: *'Positieve gezondheid is een randvoorwaarde voor alle ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving'*

- De VVGM ondersteund dit van harte als ook de verbinding die u zoekt met het sociale domein. Wel stelt zij voor om veiligheid ook als randvoorwaarde op te nemen, waardoor een brede en samenhangende verankering ontstaat die past bij de geest van de Omgevingswet. Veiligheid omvat daarbij meer dan bereikbaarheid voor en bestrijdbaarheid door hulpdiensten. Het gaat ook om de keuzen in het wel/ niet mogelijk maken van, of het creëren van afstand tot, activiteiten die risico('s) met zich meebrengen of het realiseren van een omgeving/gebouwen/bouwwerken die bescherming bieden of die snel en veilig te verlaten zijn.
- De VVGM ziet mogelijkheden om de verankering van gezondheid en veiligheid, bij de ambities en doelen, meer tot uiting te brengen. En geeft voor de volgende thema's overdenkingen mee (voor een uitgebreide inhoud, zie de reactie van de VGGM in de bijlage):
    - Transitie-opgaven
    - Gezondheid
    - Energietransitie, verduurzaming woningen, duurzaam inrichten woonomgeving
    - Vergroening woonomgeving
    - Economische vitaliteit
    - Bewegen en ontmoeten
- Als laatste heeft de VVGM een inhoudelijke vraag over gezondheidsproblemen door luchtkwaliteit

<u>*Overweging:*</u>
- *Verbinding met het sociale domein en het opnemen van veiligheid als randvoorwaarde.* Het begrip veiligheid wordt wel degelijk genoemd in het Koersdocument. Het wordt inderdaad niet meer expliciet vermeld in paragraaf 5.2. Wellicht kan dit duidelijker vermeld worden.
- *Overdenkingen om de verankering van gezondheid en veiligheid, bij de ambities en doelen, meer tot uiting te brengen bij de genoemde thema's*
  Op de eerste plaats bedankt de gemeente de VVGM voor de uitgebreide reactie en aanbevelingen. Gezondheid en veiligheid zijn uitgangspunten voor de Omgevingsvisie. De genoemde meekoppelkansen kunnen inderdaad van toegevoegde waarde zijn, als bijvoorbeeld op wijk/buurt niveau de warmteplannen moeten worden uitgewerkt. De gemeente is ook voorstander van Integrale verbinding tussen de verschillende thema's, zeker als het gaat om wijkgerichte aanpak van vergroening, klimaatadaptatie enz.
  De genoemde meekoppelkansen zullen worden meegenomen in de verder beleidsuitwerking.
- *Gezondheidsproblematiek door luchtkwaliteit*
  In paragraaf 5.2 staat vermeld bij middellange en lange termijn doelen dat de gemeente positieve gezondheid als randvoorwaarde neemt voor alle ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving en dat kansen worden gezocht voor het verbeteren van de omgevingswaarden, zoals geluid en de luchtkwaliteit.
  De gemeente heeft de keuze gemaakt om fijn stof/luchtkwaliteit niet expliciet in de milieukaart op te nemen. Dit vanwege het feit dat de Omgevingsvisie voor een langere termijn vastgesteld wordt en de informatie over fijn stof en luchtkwaliteit jaarlijks geüpdatet wordt door onder andere RIVM en GGD.

<u>*Aanpassing:*</u>
- *Verbinding met het sociale domein en het opnemen van veiligheid als randvoorwaarde.* Dit wordt overgenomen omdat het begrip veiligheid bij sociale leefomgeving niet meer genoemd staat. Inhoudelijk is het voldoende, alleen mist dit in paragraaf 5.2
- *Overdenkingen om de verankering van gezondheid en veiligheid, bij de ambities en doelen, meer tot uiting te brengen bij de genoemde thema's*

Geen, niet van toepassing

- *Gezondheidsproblematiek door luchtkwaliteit*
  Geen; dit onderdeel van de visie wordt verder uitgewerkt in de programma's en/of het omgevingsplan.

E. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA 4 februari 2021)

Reactie:
Opmerkingen hoofdstuk 2:

1. Hoe kijkt de gemeente tegen maatwerkregels voor milieubelastende activiteiten? Het volgende wordt gesteld: Bijvoorbeeld door middel van maatwerkregels voor activiteiten die cultureel erfgoed betreffen of regels voor bouwactiviteiten.

2. In paragraaf 2.2.5 Zorg voor natuur en milieu wordt rekening gehouden met de milieubeginselen, dit komt overeen met ons document van september 2019, goed om dit terug te zien.

3. Paragraaf 2.3 Participatie in de totstandkoming van de Omgevingsvisie geeft weer hoe participatie tot stand is gekomen voor de Omgevingsvisie. Op korte termijn, zodra de wet in gaat, dient participatie al te worden toegepast, hoe wordt participatie opgepakt straks bij de aanvraag van een Omgevingsvergunning?

Opmerkingen hoofdstuk 3:

4. Onder ruimtelijke kwaliteit mist de huidige invulling van natuur, groen en bijvoorbeeld parken

5. In paragraaf 3.2.3. wordt aangegeven in de startnotitie het gemak van de stad Arnhem dichtbij, hierbij mist de relatie met de stad Zevenaar.

Opmerking hoofdstuk 4:

6. In paragraaf 4.3 wordt aangegeven dat hittestress een risico kan zijn, hoe zit dit met verzakken van huizen door grondwaterspiegeldaling? En rivierstijging voor Westervoort?

7. Waar zijn de doorkijk en lange termijn kansen op gebaseerd? En dan met name paragraaf 4.4.1. wonen, van andere gemeenten vernemen we dat jongeren de gemeente verlaten en dat vooral gezinnen terugkeren.

Opmerkingen hoofdstuk 5:

8. In Lingewaard is gewerkt met toekomst scenario's, in het Koersdocument van Duiven mist dit nog wat, op het gebied van economie staat geschreven behoud van de positie op het gebied van het thema een duurzaam thuis staat niet nadrukkelijk behoud of groei van huishoudens. Is er vanuit de woondeal bekend hoeveel woningen er bij komen in de gemeente?

9. De meeste aspecten komen terug in de visie, waaronder zeker water, groen (onder thema biodiversiteit) en energie. Op welke manier wordt het bodembeleid ingestoken?

Opmerking hoofdstuk 6:

10. De omgevingswaarden voor bodem zijn niet genoemd, de bodemkwaliteitskaart maakt straks van rechtswege onderdeel uit van het Omgevingsplan.

Verder kijkend mist nog de invulling van de volgende onderwerpen:
a. Aard en omvang van toerisme;
b. Omgevingsveiligheid (externe veiligheid/ brand- en bouwveiligheid);
c. Positie van groen en water in relatie tot klimaatadaptatie;
d. Bepalen regulering regels (vrij, melding, vergunning, tijdelijk, etc.);
e. Bepalen van participatievorm en samenwerking.

Overweging:
In de voorconsultatie heeft de ODRA gereageerd op het koersdocument van de Omgevingsvisie (versie 20 maart 2020). Opmerkingen zijn ter harte genomen voor zover ze betrekking vallen binnen de scope van de Omgevingsvisie. Het gaat dat bijvoorbeeld om invullingen/ toevoegingen voor de hoofdstukken (ruimtelijke kwaliteit, omgevingswaarden, participatie). Vragen die nog om discussie/nadere uitwerking vragen zijn niet opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de bepaling van de regulering regels, uitwerking maatregelen, invulling participatie uitvoering Omgevingsvisie.

Overweging per punt met daarbij de afweging of het punt tot aanpassing leidt;
1. Goede punten, maar het is niet relevant voor de inhoud van de visie. Dit wordt wel meegenomen in het definitieve Omgevingsplan.
   Aanpassing: het punt wordt niet meegenomen in de visie.
2. Dit is een constatering, waarvoor geen wijzigingen noodzakelijk zijn.
   Aanpassing: dit punt leidt niet tot en aanpassing van de visie.
3. Ten aanzien van de Omgevingsvergunning zal hiervoor een aparte uitwerking plaatsvinden, volgens de eisen van de Omgevingswet. Ten aanzien van de participatie i.r.t. de Omgevingsvisie heeft dit plaatsgevonden en wordt dit toegevoegd aan de visie.
   Aanpassing: met betrekking tot de Omgevingsvisie wordt dit opgepakt door de gemeente. Ten aanzien van de Omgevingsvisie wordt de wijze van participatie in het document opgenomen.
4. Dit is wel opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie. Het maakt onderdeel uit van het hoofdstuk ‘Klaar voor de toekomst’; onderdeel biodiversiteit.
   Aanpassing: geen.
5. Dit komt wel terug in de visiekaart ‘Westervoort Duiven’ in de regio en zal worden overgenomen.
   Aanpassing: dit zal worden opgenomen in paragraaf 3.2.3 ‘Wonen’
6. De problematiek van verdroging en de (rivier)wateroverlast maken onderdeel van de ambities voor klimaatadaptatie.
   Aanpassing: dit punt leidt niet tot en aanpassing van de visie.
7. De opmerking wordt meegenomen in de beleidsmatige uitwerking van het woonbeleid.
   Aanpassing: dit punt leidt niet tot en aanpassing van de visie.
8. De Omgevingsvisie gaat niet uit van scenario’s. De opmerking wordt meegenomen in de beleidsmatige uitwerking van het woonbeleid. De aantallen zijn genoemd in de woondeal Arnhem-Nijmegen.
   Aanpassing: dit punt leidt niet tot en aanpassing van de visie.
9. Het huidig beleid vanuit gemeente en provincie en landelijke wetgeving zal worden voortgezet. Mede gelet op de verschuiving van bevoegdheden zal er een nadere uitwerking komen voor bodem. Ten aanzien van de ondergrond zal er nog een aanvulling komen in de visie zelf.

Aanpassing: het punt met betrekking tot de ondergrond geeft aanleiding tot aanpassing van de visie. De visie wordt in hoofdstuk 5 op dit punt aangevuld.

10. In het Omgevingsplan neemt de gemeente gebiedsgerichte omgevingswaarden voor bodem op.
    Aanpassing: dit punt leidt niet tot en aanpassing van de visie.

a. Aard en omvang van toerisme;
In de ontwerp-Omgevingsvisie is vrijetijdseconomie toegevoegd.
Aanpassing: vrijetijdseconomie wordt toegevoegd aan paragraaf 5.3 'Vitale economie'

b. Omgevingsveiligheid (externe veiligheid/ brand- en bouwveiligheid);
Dit is al opgemerkt, en wordt er nu weer toegevoegd aan de concept-Omgevingsvisie.
Aanpassing: dit onderwerp wordt toegevoegd aan paragraaf 3.2 'Gezonde, veilige en sociale leefomgeving'.

c. Positie van groen en water in relatie tot klimaatadaptatie;
Meer groen en het beter vasthouden van water kunnen zeker een positieve invloed hebben op de klimaatadaptatie.
Aanpassing: dit punt leidt niet tot aanpassing van de concept-Omgevingsvisie

d. Bepalen regulering regels (vrij, melding, vergunning, tijdelijk, etc.);
Dit hoor naar het idee van de gemeente niet in de visie. Dit punt zal een verdere uitwerking krijgen bij het opstellen van het definitief Omgevingsplan.
Aanpassing: dit punt leidt niet tot aanpassing van de concept-Omgevingsvisie.

e. Bepalen van participatievorm en samenwerking.
Hierbij volgt de gemeente voor de kerninstrumenten de wettelijk gestelde eisen. Doordat de Gemeentewet is uitgesteld zal de participatieverordening later tot stand komen. Voor de Omgevingsvisie geldt een motiveringsbeginsel. In de ontwerp- Omgevingsvisie is dit verder toegelicht.
Aanpassing: dit punt leidt tot aanvulling van de concept-Omgevingsvisie.

Deel B Maatschappelijke consultatie

Op de website van de gemeente Duiven is de maatschappelijke consultatie voor eenieder kenbaar gemaakt. Dit heeft van 9 november tot en met 28 november 2020 op de website gestaan.

Het was de bedoeling om fysieke bijeenkomsten/overlegmomenten te organiseren voor de maatschappelijke consultaties. Vanwege het Coronavirus was dit echter niet mogelijk. Daarom is aan verschillende verenigingen, wijk- en dorpsraden en andere belanghebbenden per email een reactie gevraagd op het Koersdocument (zie Bijlage C – lijst genodigden). Hierop zijn de volgende reacties per email ontvangen van:

F. De Ogtent (4 november 2020)

Reactie:

- De eigenaar van de Ogtent ziet een mooie kans om iets groots in Duiven-Westervoort te verwezenlijken. Er zijn een paar zaken die nu mooi samenkomen. Hij is bezig (geweest) met een plan voor ecohuizen dat volgens hem prefect in de visie past.
- Ook heeft hij een vraag of ergens een gebied aan te wijzen is waar we met jongeren en inwoners van onze gemeenten een groot nieuw bos kunnen aanleggen. Elke burger plant een boom.

Daarnaast heeft hij nog enkele tekstuele opmerkingen:

- Pag. 18-19 derde kolom is wat weggevallen bij bullet negen over Horsterpark;
- Pag. 55 laatste bullet. Combineren van functies. Ik zou daar natuur toevoegen. Niet los van wonen zien.

Overweging met daarbij de afweging of het punt tot aanpassing leidt;

- Deze reactie is eerder (22-10-2019) gemaild “Op basis van de vanavond voorliggende woningbouwnotitie ligt de focus van het college op de daarin genoemde locaties en prioritering. Je stelt nu woningen voor in een groene buffer tussen Duiven en Westervoort. Wij vinden woningen zoals we het nu zien op deze locatie geen goede invulling. Het toevoegen van woningen hier is in strijd met de in de woningbouwnotitie gestelde ambitie “juiste woning op de juiste plek. Op dit moment is het dus een nee op je vraag en heeft het inplannen van een overleg op dit moment geen zin.” Op dit moment zijn er nog geen nieuwe ontwikkelingen om daar op terug te komen.
- Wat betreft het creëren van een groot bos: het gaat hier om een initiatief dat niet past bij het proces van de Omgevingsvisie waarbij het gaat om de meer globale hoofdlijnen van de fysieke leefomgeving. Concrete initiatieven kunnen afzonderlijk aan de gemeente worden voorgelegd.

Deze twee bovenstaande punten geven geen aanleiding voor een aanpassing van de visie.

Tekstueel:

- *De opmerkingen over pagina 18-19 wordt aangepast in de visie;*
- *Natuur-inclusief bouwen is een belangrijk uitgangspunt voor ontwikkelingen, en zal worden toegevoegd aan de visie.*

G. Raad voor Sociaal Domein Duiven (13 november 2020)

Reactie:
De Raad onderschrijft de noodzaak van het bouwen van woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens voor zowel jongeren als ouderen, zoals in paragraaf 5.2 is aangeven.

- Zij ziet graag meer mogelijkheden ten aanzien van bouwen om op deze manier zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen.
- Ook ziet zij kansen om voor de gebruikmaking van domotica in de visie aandacht te besteden en om dit te stimuleren.
- De Raad mist in paragraaf 5.4 de mogelijkheden voor de bereikbaarheid voor mindervaliden op basis van de richtlijnen van het VN-verdrag over de 'Rechten van personen met een handicap'.

Daarnaast heeft zij opmerkingen op de volgende kaarten:

- Basiskaart Voorzieningen: hierop mist zij enkele ontmoetingsplaatsen.
- Basiskaart Netwerken en infrastructuur:
    - De Raad mist een totale rondweg en vindt het belangrijk dat dit beleidsmatig in het Koersdocument wordt opgenomen.
    - Ze merkt op dat de 30 km-zone vanaf de rotonde bij Thuvine tot aan de kruising Eltensestraat/Heilweg niet correct is weergeven.

Voor een uitgebreide weergave van de reactie van de RvSD, zie de reactie in de bijlage C.

Overweging en *met daarbij de afweging of het punt tot aanpassing leidt;*

- Wat betreft de punten uit paragraaf 5.2: De mogelijkheden voor realiseren van mantelzorgwoningen zijn er al. Dit is zelfs wettelijk geregeld. Langer zelfstandig wonen is als uitgangspunt onderdeel van de Visie.
- Domotica is een van de middelen om dit te realiseren en hoort daarom niet in een Omgevingsvisie thuis maar eerder in een programma wonen en zorg.
  Aanpassing: deze punten worden dan ook niet opgenomen in de visie.

- Wat betreft bereikbaarheid uit paragraf 5.4: Bereikbaarheid voor mindervaliden, wordt inderdaad niet benoemd. Het gaat dan denk ik over OV en doelgroepenvervoer.
  Aanpassing: bij de middellange termijn wordt bereikbaarheid in deze paragraaf toegevoegd.

- Basiskaart voorzieningen: *De Wijken* staat er idd niet op. Daarnaast staan *Het Palet, De Mast en Rinoceros er* niet op. Verzoek om alle ontmoetingsplaatsen te benoemen (meesten staan er wel op, maar niet als ontmoetingsplaats), ook naar doelgroepen te specificeren is te gedetailleerd voor deze kaart.
  Aanpassing: De hierboven genoemde locaties worden opgenomen op de kaart.

- Basiskaart Netwerken en infrastructuur:
    - Het realiseren van een rondweg om geheel Duiven lijkt gezien vraagstukken rondom milieu/natuur in combinatie met de aanleg van nieuwe Infrastructuur niet haalbaar. Er is aan de west-, noord en oostkant van Duiven wel sprake van een duidelijke rondweg. Aan de zuidkant lijkt het gezien de benoemde milieu/natuurvraagstukken niet haalbaar om nieuwe infrastructuur aan te leggen of bestaande infrastructuur op te waarderen zonder erg ingrijpende en daarmee kostbare maatregelen te treffen.
      Aanpassing: dit wordt niet meegenomen op de kaart en in deze visie

- Wat betreft de opmerking over de maximumsnelheid op de Eltensestraat/Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat is correct
  Aanpassing: dit wordt meegenomen op de kaart.

H. Historische Kring Duiven Groessen Loo (6 december 2020)

Reactie:
In de slides werden de hoofdpunten benoemd van de Omgevingsvisie die later worden gebruikt om als raamwerk te dienen voor een toekomstig beleid.
Wat de vertegenwoordiger van de HKDG later opviel is dat in geen van de slides iets werd genoemd over Erfgoed (punt 2.5 en 5.2.1. van de Omgevingsvisie). Hoe wordt de borging van Cultureel Erfgoed in de toekomst vastgelegd in beleid?

Overweging:
In de presentatie van 2 december jl. is met de aanwezigen een 'discussie' gevoerd over het belang van het erfgoed bij toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Op meerdere plekken komt 'erfgoed en ruimtelijke kwaliteit' terug in het Koersdocument en er worden ambities uitgesproken over de omgang met het erfgoed. Het Koersdocument vormt de basis voor de nog op te stellen ontwerp Omgevingsvisie. De in het Koersdocument genoemde visie en ambities met het erfgoed wordt in de Omgevingsvisie opgenomen en waar nodig aangescherpt. Dit is op hoofdlijnen. De (uitwerking van deze) visie en ambities is voor een groot deel al opgenomen in de Erfgoednota van de gemeente (2017) en zal verder geborgd worden in bijvoorbeeld het Omgevingsplan en de omgevingsverordening (Verordening Fysieke Leefomgeving).

De kern is:
De gemeente streeft naar een aantrekkelijke leefomgeving die de inwoners herkennen en waar ze zich thuis voelen. Het erfgoed van het verleden geeft de kernen Duiven, Groessen en Loo en het buitengebied een eigen karakter en identiteit. Het geeft herkenning voor bewoners en het verrast de bezoekers. Daarom is het van belang om dit erfgoed te herkennen, te behouden en te versterken. Cultureel erfgoed is de basis voor de verdere ontwikkeling van onze gemeente. Hierbij kan de functie wel veranderen maar blijft het object behouden en/of kan het verhaal van een plek/object of herinnering aandacht krijgen of verteld worden.

Aanpassing:
Het bovenstaande leidt niet tot een aanpassing van de visie op dit punt.

I. Erfgoed Commissie Duiven Zevenaar (11 december 2020)

Reactie:
De Erfgoedcommissie spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop Erfgoed en ruimtelijke kwaliteit en plek hebben gekregen in de visie.
De commissie geeft wel de volgende adviezen mee (hieronder volgt een beknopt weergave):
1. Waarborg een samenhangend landschappelijk netwerk en zichtbare waterstructuur in kaart 12,
2. Een robuust en fijnmazig traag netwerk van routes die aantrekkelijk zijn om te fietsen (en lopen) is een noodzakelijke tegenhanger van de uitbreiding van het snelle netwerk

3. De visiekaart 15 (duurzame energie) is een recept voor verdergaande verrommeling van het landschap. Waarom niet drie gebieden onderscheiden; omgeving Afvalverwerkingscentrale, zone A12 en zone A15, in overleg met buurgemeenten?
4. Bij punt 8 van de dillema's wordt bij verduurzaming mobiliteit alleen de brandstof van gemotoriseerd verkeer genoemd. Ook een verschuiving in de 'modal split' draagt bij aan verduurzaming.
5. Bij punt 9 en 5 van de dilemma's verdienen het geen sluitpost te zijn maar leidende vragen.
6. Met betrekking tot archeologie is de vraag hoe zo'n beleidskaart terugkomt in de Omgevingswet en hoe zoiets zich verhoudt tot de keuzes die moeten worden gemaakt ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen?

Voor een uitgebreide weergave van de reactie van de Erfgoed Commissie, zie de reactie in bijlage C.

Overweging:

1. Aan het kaartmateriaal is een basiskaart Landschap toegevoegd met de verschillende landschappelijke 'structuurdragers'. Bij nieuwe (stedelijke) ontwikkelingen zal rekening worden gehouden met deze landschappelijke dragers.
   Kaart 12 verbeeldt de belangrijkste waarden van erfgoed, landschap en cultuur. Naast de Omgevingsvisie blijft echter ook het sectoraal beleid (LOP, Erfgoednota) van toepassing. In het LOP is het gehele oeverwallenlandschap opgenomen als waardevol kleinschalig landschap. Dus ook het gebied tussen Groessen en Loo.
2. Langzaam verkeer is inderdaad erg belangrijk. Volgens jaar gaan we aan de slag met een update van het mobiliteitsplan. Het voornemen is om daar meer aandacht te geven aan langzaam verkeer.
   - Er zijn verschillende soorten wegen nodig om een gebied te ontsluiten: erftoegangswegen (30 km/u), gebiedsontsluitingswegen(50 km/u) en stroomwegen (80-100 km/u). Elk van dit soort wegen heeft de functie en daarbij gepaste maximumsnelheid om de intensiteit (motorvoertuigen per etmaal) op een efficiënte manier te kunnen verwerken. Wanneer we ervoor zouden kiezen om het historisch lint af te waarderen van 50 naar 80 km/uur zou dit betekenen dat de doorstroming van het gemotoriseerd verkeer in geheel Duiven slechter zou worden. Dit uit zich uiteindelijk in filevorming op de lager gecategoriseerde wegen. Dit heeft gevolgen voor het openbaar vervoer over de weg, maar ook de hulpdiensten.
   - De fietsverbinding naar de pont staat opgenomen als hoofdfietsroute op de Mobiliteitskaart
   - Dit betreft een keuze in de opmaak van de kaart en het gebruik van dit symbool staat niet in relatie tot de definitie van "bereikbaarheid".
3. Juist om verrommeling en versnippering tegen te gaan, heeft de raad van Duiven gekozen voor clustering van zoekgebieden voor grootschalige opwek van duurzame energie. Voor de RES 1.0 zal alleen het gebied bij InnoFase/centerpoort-Noord als zoekgebied centraal staan. Ruimtelijke randvoorwaarden zullen in 2021 in een apart Beleidskader worden opgenomen. Deze bedoelde gebieden ten noorden van de A12 worden vooralsnog niet nader onderzocht.
4. Dit is een terecht punt. Het bewerkstelligen van een "modal shift" is zeker een mogelijkheid tot verduurzaming. Met het realiseren van een fijnmazig fietsnetwerk in combinatie met snelfietsroutes hebben we de mogelijk tot het realiseren van deze modal shift ondervangen.

5. Dilemma's waren bedoeld om ook de discussie te voeren. Deze discussies hebben geleid tot aanpassingen van het koersdocument. In de ontwerp omgevingsvisie komen deze dilemma's niet meer terug.
6. Naast de Omgevingsvisie blijft echter ook het sectoraal beleid (b.v. Archeologische beleidskaart) van toepassing. Het archeologisch beleid zal planologisch worden vertaald in het Omgevingsplan (net als nu in het bestemmingsplan).
   Inderdaad is het spannend in hoeverre een erfgoedwaarde opweegt tegen economische belangen. Waar in het Koersdocument de nadruk werd gelegd op het maken van keuzes, wordt – mede vanwege deze reactie – in de Omgevingsvisie de nadruk gelegd op het zoeken naar samenhang en kansen in plaats van het maken van een keuze tussen erfgoed of economisch belang.

Aanpassingen:
Bovenstaande punten hebben niet geleid tot aanpassing van de concept-Omgevingsvisie

J. Dhr. Hermsen (21 december 2020)

Reactie:
De heer Hermsen heeft een aantal opmerkingen ten aanzien van het A15 gebied:
1. Er is een wens uit bewonersoverleg A15 over nieuwe snelfietsroute
2. Mist veiligheidszonering ten aanzien van een 380 KV
3. Wens voor een E-hub bij P+R knooppunt de Liemers

   Daarnaast geeft hij aan dat de lijn voor inpassing A15 is wel heel concreet op de kaart is aangegeven en heeft hij de volgende opmerkingen en aandachtspunten:
4. De landschappelijke inpassing lijken strijdig met bestaande industrieterreinen en geplande zonnevelden
5. Reserveringstrook kabels en leidingen (incl. veiligheid strook) mist op kaart. Deze strook kan dienen als zichtlijn behoud open ruimte, in combi met wandel en fietsroutes en daaromheen economische ontwikkelingen
6. Vrijetijdseconomie, daarop wil de gemeente insteken. Maar is dit in alle gevallen zinvol?
7. Aanduiding al kwelgebied bij hoogwater is bijzonder. Dit heb je overal in de Liemers. heeft hij opmerkingen ten aanzien van de inpassing van de A15 en ……

Overweging:
1. Deze wens is bekend. Vanuit het project VIA15 is deze op dit moment niet voorzien. Er zijn mogelijkheden om dit in de toekomst op bestaande infrastructuur te faciliteren wanneer daar op enig moment een politieke wens ligt.
2. Dank voor de opmerkingen, deze ontbreekt inderdaad.
3. Zo'n initiatief kan voor nader overleg met de gemeente worden besproken
4. Bestaande bedrijventerreinen worden gerespecteerd. In het 'A15' gebied zijn overigens geen zonnevelden gepland; wel is er sprake van 'onder voorwaarden, nader te onderzoeken' zoekgebieden voor zonne-energie.
5. Op de meer abstracte en globale kaarten van de Omgevingsvisie zijn inderdaad niet alle zaken zichtbaar gemaakt, zoals kabels en leidingen.
6. Vrijetijdseconomie is een *mogelijke* ontwikkelrichting. En zal niet in alle gevallen zinvol en/of wenselijk zijn.
7. Dat is een correcte opmerking.

Aanpassingen:

2. Hoogspanningslijn tussen Duiven en Zevenaar staat niet op een van de kaarten. Dit wordt opgenomen op de Bovengrondse infrastructuurkaart.

7. In de tekst wordt toegevoegd dat overal in de Liemers sprake kan zijn van kwel bij hoog water.

Digitale bijeenkomst

Ook is er een digitale bijeenkomst georganiseerd waar inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) organisaties hun reactie kenbaar konden maken. Ook zijn ondernemers en andere (maatschappelijke)organisaties hiervoor per mail van 9 november 2020 uitgenodigd (zie bijlage C voor de lijst van geadresseerden).

Op basis van het aantal aanmeldingen heeft één digitale bijeenkomst op **2 december 2020** plaatsgevonden. Het verslag van deze maatschappelijke consultatie is te vinden in bijlage C.

Ten aanzien van de volgende onderwerpen zijn opmerkingen geplaatst die wel of niet hebben geleid tot aanpassing van de concept-Omgevingsvisie.

Agrarische sector

- *Reactie:*
  "In het koersdocument is op het kaartmateriaal niet specifiek aandacht gegeven aan de agrarische sector. Dit geldt ook voor de beschrijvende teksten."
  Overweging:
  Dit is een terechte opmerking
  Aanpassing:
  Er zal een aparte passage over de agrarische sector in het hoofdstuk Vitale Economie worden opgenomen.

Ambities

- *Reactie:*
  "Wat is de visie van de gemeente op 'lokale voorzieningen'; gaat de gemeente naast behoud zich ook inzetten voor verbetering? Inwoner ziet dit graag stelliger in de visie staan."
  Overweging:
  De gemeente wil de voorzieningen die er zijn graag behouden. Vanuit de fysieke leefomgeving wordt dit ondersteund. In de beleidsuitwerking worden uiteindelijk de keuzes gemaakt.
  Aanpassing:
  Dit leidt niet tot aanpassing van de visie.

- *Reactie:*
  "In de visie staat vaak "behouden van". Dit klinkt niet heel ambitieus, juist omdat het een visie is."
  Overweging:
  In de visie worden verschillende keuzes gemaakt. Dit is bepaald aan de hand van de 4V's methode: Verlaten, Vasthouden, Verbeteren en Verminderen. De mate waarin is afhankelijk van het thema.
  Aanpassing:
  Het zal waar dit van toepassing is worden opgenomen in de visie.

Economie

- *Reactie:*
  "Wat is de rol van het vitaal centrum – in relatie tot onze visie op de bedrijventerreinen?"
  Overweging:
  In principe hebben het centrum en de bedrijventerreinen elk een eigen functie. Het centrum van Duiven heeft een functie als boodschappencentrum voor zowel dagelijkse als niet dagelijkse detailhandel. De bedrijventerreinen bieden alleen ruimte voor niet dagelijkse detailhandel op het moment dat sprake is van volumineuze goederen en/of er een sterk verkeersaantrekkende werking uitgaat van de betreffende vorm van niet dagelijkse detailhandel. Daar waar mogelijk zal worden gezocht naar manieren waarop de bedrijventerreinen en het centrum elkaar kunnen versterken.
  Aanpassing:
  Bovenstaande geeft geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

- *Reactie:*
  "Wat verstaan we als gemeente onder selectieve uitbreiding? Inwoner hoopt dat het om hoogwaardigheid, innovatie en toekomstbestendigheid, en dat we daar op inzetten."
  Overweging:
  Een selectieve uitbreiding betekent dat de gemeente zich inzet op uitbreiding van bedrijventerreinen die ook daadwerkelijk iets toevoegt aan het bestaande aanbod. De gemeente streeft naar hoogwaardige banen en een uitbreiding van bedrijventerrein met toekomstwaarde en duurzaam in de breedste zin van het woord.
  Aanpassing:
  Bovenstaande geeft geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

- *Reactie:*
  "Goede bereikbaarheid en het gebruik van de capaciteit van het spoor verdient aandacht."
  Overweging:
  Goede bereikbaarheid verdient zeker aandacht. In het koersdocument wordt de verbinding gelegd met het belang van bereikbaarheid in relatie tot verschillende beleidsterreinen als woningbouw en economie.
  Door meer aandacht te vestigen op loop- en fietsroutes wil de gemeente het voor burgers en bezoekers aantrekkelijker maken om gebruik te maken van het openbaar vervoer (trein, maar ook de bus). Wanneer de gemeente kans ziet om invloed te hebben op de capaciteit van het spoor zullen we deze benutten. Hiervoor is de gemeente afhankelijk van de Provincie Gelderland en/of ProRail/NS.

  Aanpassing:
  Bovenstaande geeft geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

- *Reactie:*
  "Een inspreker ziet ook graag dat inclusiviteit (economische en sociale meerwaarde) en vakmanschap wordt toegevoegd. Met ruimte voor zelfstandigen en kleinschaligheid in centrum en op bedrijventerreinen. En dat er verbinding wordt gezocht met de agrarische sector."
  Overweging:
  Inclusiviteit zal in het stuk worden toegevoegd, al hanteert de gemeente een beperktere definitie van inclusie dan hier wordt bedoeld. In de paragraaf 5.2.2. en 5.4 wordt hieraan aandacht besteed.
  Aanpassing:
  De teksten worden op dit punt aangevuld.

Cultuur erfgoed

- *Reactie:*

  “Geschreven geschiedenis (verhalen) is waardevol!”

  Overweging:

  In de Omgevingsvisie wordt onder *erfgoed* ook het immateriële erfgoed verstaan. Het behoud van het immateriële erfgoed, het verhaal, de tradities en de gebruiken zijn net zo belangrijk voor de identificatie met je omgeving als het gebouwde erfgoed. Het versterkt elkaar. In de Erfgoedvisie van de gemeente Duiven (op hoofdlijnen opgenomen in de Omgevingsvisie) staat dat het zaak is om dit verhaal met de tradities en de gebruiken te zoeken, vast te leggen en te vertellen, voordat het verdwijnt, wordt vergeten.
  Binnen het Cultuur en Erfgoedpact is ingezet op het project Het Liemers Canon, maar inmiddels lopen er ook projecten als Leven in de Liemers en op lokaal niveau het vastleggen van getuigenverhalen over WOII.

  Aanpassing:

  Bovenstaande geeft geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen. Wel wordt dit bij de uitwerking van het Erfgoedbeleid meegenomen.

Biodiversiteit

- Reactie:

  “Hoe gaan we om met de ingebrachte ideeën over biodiversiteit en andere groen ideeën?”

  Overweging:

  Overweging: Dank voor het mee willen denken en dat inwoner zich er voor wil inzetten. Concrete initiatieven kunnen buiten het proces van de Omgevingsvisie bij de gemeente worden ingebracht.

  Aanpassing:

  Bovenstaande geeft geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

De volgende tips zijn meegeven:

- Opmerking: document bevat veel beleidstaal; hierdoor kan afstand ontstaan tussen inwoner en gemeente
- In hoeverre zijn jongeren en ouderen betrokken in dit proces? Gemeente kan juist veel leren van hun ervaringen.
- Hoe gaan we in het verdere traject iedereen betrekken, en verbindingen leggen?
- Waar kan informatie over de visie en het vervolg worden gevonden? En waar kan iemand ook zijn informatie brengen, en zijn betrokkenheid aangeven?

Overweging:

Naast de traditionele wijze van inspraak is via sociale media ook contact gezocht met de samenleving waaronder jongeren. Dit binnen de coronaregels die nu van toepassing zijn. Ook bij de doorvertaling van de visie in beleid wordt via sociale media contact gezocht en wordt iedereen geïnformeerd via de gebruikelijke wijze (publicatie in Duivenpost, website en sociale media). Het is en blijft een aandachtspunt voor de gemeente. En dank voor de tip om te bekijken naar de vindbaarheid van de visie en het inbrengen van informatie en betrokkenheid.

Aanpassing:

Bovenstaande geeft geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

Deel C –

Bijlagen

- Reacties professionele partners

A. Gemeente Lingewaard (10 november 2020)
B. Provincie Gelderland (per mail d.d. 10 november en per brief d.d. 17 november 2020
C. Waterschap Rijn en IJssel (12 november 2020)
D. VGGM (per mail d.d. 12 november 2020 en per brief d.d. 13 november 2020)
E. ODRA (4 februari 2021)
F. De Ogtent (4 november 2020)
G. Raad voor Sociaal Domein (13 november 2020)
H. Historische Kring Duiven Groessen Loo (6 december 2020)
I. Erfgoed Commissie Duiven Zevenaar (11 december 2020)
J. Dhr. Hermsen (21 december 2020)

- Verslag Maatschappelijke consultatie

- Lijst genodigden voor consultatie